BIBLIOTEKA REGIONALISTY NR 12 (2012)

Anna Mempel-Śnieżyk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

DZIAŁANIA WŁADZ LOKALNYCH NA RZECZ ROZWOJU LOKALNEGO

Streszczenie: Współcześnie rozwój społeczno-gospodarczy jest postrzegany lokalnie na całym świecie i trudno sobie wyobrazić wyodrębnione jednostki przestrzenne bez zaangażowania władz samorządowych. Władze lokalne odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym. Dużą wagę przykłada się do roli władz lokalnych, ze względu na bezpośrednie kontakty z podmiotami gospodarczymi, a przez to możliwość dostrzegania i identyfikacji powstających problemów i wskazania rozwiązań. Celem artykułu jest ukazanie znaczenia władz lokalnych w rozwoju społeczno-gospodarczym na poziomie lokalnym.

Słowa kluczowe: władze samorządowe, rozwój społeczno-gospodarczy, rozwój lokalny.

1. Wstęp

Jednym z działań podejmowanych obecnie przez Unię Europejską jest dążenie do szeroko pojętego rozwoju[1] poprzez zmniejszenie ubóstwa w kontekście zrównowa-

[1] Rozwój jest pozytywną zmianą, związaną ze wzrostem i postępem. „Rozwój charakteryzuje się zawsze określonym kierunkiem zmian. Zmiany te dotyczą aspektu ilościowego, a więc wzrostu lub malenia pewnych cech obiektu, jak też aspektu jakościowego, tj. powstawania nowych własności obiektu" (Z. Szymla, *Podstawy badań rozwoju regionalnego*, Zeszyty Naukowe Folia Oeconomica Bochniensia nr 3, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Bochni, Bochnia 2005, s. 101). Ma on ważne skutki w sferze gospodarczej, kulturowej, społecznej i politycznej. W aspekcie społeczno-ekonomicznym o rozwoju możemy mówić wówczas, gdy obserwujemy przemiany jakościowe w życiu społeczno-gospodarczym, gdy są to zmiany doniosłe, głębokie, istotne. Rozwój społeczny to „proces przemian społecznych, którego prawidłowy przebieg powoduje m. in. wzbogacenie i zróżnicowanie struktur organizacyjnych kulturowych danej zbiorowości; również poszerzenie możliwości zaspokajania potrzeb indywidualnych, jednostkowych" (*Popularna encyklopedia powszechna*, Oficyna Wydawnicza Fogra, Kraków 1996, s. 273). Rozwój gospodarczy to proces zmian w gospodarce, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym produkcji, oraz w sposobie produkcji; dotyczy również zatrudnienia,

żonego rozwoju na świecie oraz osiągnięcie Milenijnych Celów Rozwoju. Wśród celów wyszczególnionych w Projekcie Milenijnym ONZ jest rozwijanie i wzmacnianie światowego partnerstwa w sprawach rozwoju. Unia dostrzega możliwość rozwoju poprzez wspieranie szeroko pojętej współpracy na szczeblu lokalnym i regionalnym, pomiędzy krajami wysoko rozwiniętymi a najsłabiej rozwiniętymi, pomiędzy Północą a Południem. Współcześnie rozwój społeczno-gospodarczy jest postrzegany lokalnie na całym świecie i trudno sobie wyobrazić wyodrębnione jednostki przestrzenne bez zaangażowania władz samorządowych. Rozwijanie i wzmacnianie światowego partnerstwa ma zostać osiągnięte przez wspieranie działalności władz lokalnych, instytucji pozarządowych i społeczności lokalnych oraz rozpowszechnianie idei współpracy. W tym celu Komisja Europejska podjęła wiele projektów mających na celu wzmocnienie udziału władz samorządowych i innych podmiotów lokalnych w rozwoju poszczególnych krajów, w tym najsłabiej rozwiniętych. Również w literaturze przedmiotu prowadzona jest dyskusja na rolą rządu w rozwoju społeczno-gospodarczym i lokalnym rozwoju gospodarczym, koncentrująca się głównie na wyszczególnieniu odpowiedniej jednostki władzy samorządowej, zakresie, czasie i sposobach jej zaangażowania[2].

Jako przykład działań podejmowanych przez Komisję Europejską można podać powołanie nowej Dyrekcji Generalnej ds. Rozwoju i Współpracy EuropeAid[3] (utworzonej z dwóch dotychczas funkcjonujących osobno: Dyrekcji Generalnej ds. Rozwoju i Biura Współpracy EuropeAid), której zadaniem jest usprawnienie komunikacji odnośnie do wspierania rozwoju. Podkreśla się różne poziomy współpracy: na szczeblu globalnym, regionalnym, krajowym i lokalnym, wskazując, że to „działanie lokalne jest istotne dla osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju”[4]. Zgodnie z powyższym, celem artykułu jest wskazanie roli władz samorządowych w rozwoju lokalnym.

---

inwestycji czy dochodów. Pojęcie rozwoju gospodarczego definiowane jest także jako połączenie wzrostu gospodarczego z przemianami jakościowymi zachodzącymi w dłuższym czasie w rzeczowej, własnościowej i instytucjonalnej strukturze gospodarki (S. Korenik, *Rozwój regionu ekonomicznego na przykładzie Dolnego Śląska*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999, s. 26). Rozwój gospodarczy przejawia się wzrostem jakości warunków życia ludności, zmianami w strukturze zatrudnienia, postępem techniki i technologii czy większą dostępnością do dóbr publicznych i społecznych (J. Chądzyński, A Nowakowska, Z. Przygocki, *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2007, s. 43).

[2] M.I. Luger, *The Role of Local Government in Contemporary Economic Development*, Lincoln Institute of Land Policy, Massachusetts 2007.

[3] EuropeAid jest odpowiedzialna za kształtowanie unijnej polityki rozwoju oraz udzielanie pomocy potrzebującym poprzez programy i projekty na całym świecie.

[4] *Changing the world… locally – 25 success stories of development cooperation at local level* European Commission, Belgium 2008, s. 1.

2. Znaczenie władz lokalnych dla rozwoju lokalnego w ujęciu międzynarodowym

Wśród najważniejszych dokumentów UE podejmujących kwestie roli władz lokalnych w rozwoju społeczno-gospodarczym znajduje się komunikat Komisji Europejskiej „Władze lokalne: podmioty rozwoju”[5], w którym uznaje się znaczenie władz lokalnych we współpracy i polityce rozwoju oraz przyjmuje ustanowienie strategicznych i spójnych ram dla wymiany doświadczeń i zwiększenie ich udziału w projektach rozwojowych[6]. Zgodnie z dokumentem, władze lokalne dostarczają unikalnej wartości dodanej do procesu rozwoju[7]. Poza sprecyzowanymi działaniami władz lokalnych w krajach rozwiniętych, wykraczają one poza granice swojej lokalności i odgrywają istotną rolę w mobilizowaniu różnych zainteresowanych podmiotów do współpracy. W ten sposób przyczyniają się do tworzenia ducha współpracy w osiąganiu wspólnych celów rozwojowych. Władze lokalne są mocno zaangażowane w proces rozwoju poprzez zwiększanie świadomości publicznej i wspieranie tego procesu ze względu na ich bliskość, doświadczenie i wiedzę o specyfice potrzeb lokalnych społeczności, a przy współpracy i pomocy odpowiednich organizacji mogą doskonale wspierać rozwój danego terytorium[8]. W wyniku zachodzących przemian nastąpiła radykalna zmiana uwarunkowań i mechanizmów rozwoju jednostek przestrzennych. „W warunkach gospodarki rynkowej oraz istnienia demokratycznych struktur społecznych, w tym samorządu terytorialnego, nie wchodzi w rachubę odgórne kierowanie rozwojem społeczno-gospodarczym jednostki terytorialnej”[9]. Wedle powyższego realizacja procesu rozwoju „od dołu” stwarza konieczność podejmowania działań na poziomie lokalnym, które jednocześnie będą uwzględniały specyfikę danej jednostki samorządowej.

W Polsce przez ostatnie 20 lat także podkreśla się potrzebę zaangażowania władz lokalnych, zwłaszcza że współcześnie dla każdej jednostki samorządu terytorialnego istotny jest jej rozwój. „Władze lokalne mogą podejmować działania w każdej sprawie z zastrzeżeniem, że nie wchodzą w kompetencję władz samorządowych wyższego szczebla, że te działania są kierowane w celu zaspokojenia inte-

---

[5] *Local authorities: actors for development* – communication from the commission to the council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee and Committee of the Regions, UC, October 2008.

[6] *Changing the world…*, s. 1.

[7] Zob. A. Mempel-Śnieżyk, *Problematyka rozwoju lokalnego kwestie interpretacyjne*, [w:] *Kształtowanie się nowej przestrzeni w gospodarce globalnej*, red. S. Korenik, M. Łyszczak, Prace Naukowe UE we Wrocławiu nr 195, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011, s. 110–118.

[8] *Local authorities…*, s. 4.

[9] J.J. Parysek, *Podstawy gospodarki lokalnej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań 2001, s. 52.

resów lokalnych, są zgodne z prawem"[10]. W celu trafności podejmowanych decyzji, które mają stanowić o kierunkach rozwoju lokalnego, władze samorządowe: gmina, powiat czy samorząd wojewódzki zostały powołane do samodzielnego wykonywania zadań publicznych. Ich realizacja ma na celu zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnych z jednej strony, z drugiej zaś przyczynia się do rozwoju na poziomie lokalnym czy regionalnym. Należy zaznaczyć, że to właśnie władze lokalne kreują lokalną rzeczywistość społeczno-gospodarczą, są najlepiej zorientowane na potrzeby danej społeczności lokalnej, na możliwości racjonalnego wykorzystania zasobów tego obszaru, na poziom infrastrukturalny, oświaty, kształcenia itp. Wynika to z faktu, że mają one bezpośredni kontakt z obywatelem, a z drugiej strony są przedstawicielami społeczności lokalnej w stosunku do władzy państwowej i instytucji międzynarodowych[11]. „Samorząd lokalny odpowiedzialny jest za całokształt spraw związanych z bieżącymi i przyszłymi potrzebami społeczności lokalnej m.in. za przewidywanie kierunków rozwojowych, tendencji i barier rozwoju, zapobieganie powstawaniu barier oraz budowanie systemu współpracy"[12].

Przyjęcie ustawy o samorządzie terytorialnym z dnia 8 marca 1990 r. traktowane jest jako pierwszy krok reformy samorządowej w Polsce, a ustanowienie poziomu gminy to początek odbudowy samorządu w Polsce[13]. Mimo że wielu badaczy tej tematyki sądzi, że „rewolucja jest niedokończona – zaniechane zostały działania, które miały doprowadzić do prawdziwej decentralizacji państwa", to reforma samorządowa zasługuje na miano najbardziej udanej z polskich reform po 1989 r. Można jednak wskazać braki w pełnym jej wdrożeniu, np. w finansowaniu działalności samorządowej: brak środków na niektóre z zadań ustawowych czy brak przekazywania równolegle z nowymi zadaniami środków na ich realizację[14]. Należy jednak podkreślić ciągłość wprowadzanych zmian i nowelizacji w dokumentach ustawodawczych, które mają być odpowiedzią na pojawiające się problemy w ustawodawstwie.

Nie tylko Polska jest świadoma korzyści, jakie niesie decentralizacja władzy publicznej; za przykład niech posłużą kraje, które mniej więcej w tym samym czasie

---

[10] *Local authority competences in Europe*, Study of the European Committee on Local and Regional Democracy, collaborate with G. Marcou, Situation in 2007, http://www.arhiv.svlr.gov.si/fileadmin/svlsrp.gov.si/pageuploads/lok-sam05/pokrajine/pokr-man-2008/Local-authority-competences-Europe.pdf (8.07.2012).

[11] A. Mempel-Śnieżyk, *Terytorialne systemy produkcji jako podstawa rozwoju lokalnego na przykładzie Dolnego Śląska*, rozprawa doktorska, Wrocław 2009, s. 34.

[12] A. Kożuch, *Rola samorządu terytorialnego we wspieraniu rozwoju lokalnego*, [w:] *Instrumenty zarządzania rozwojem w przedsiębiorczych gminach*, red. A. Kożuch, A. Noworól, Instytut Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011, http://149.156.173.214/pliki/e-monografie/monografia-5.pdf (9.08.2012).

[13] Por. J. Regulski, *Building Democracy in Poland: The State Reform of 1998*, Discussion Papers no. 9, Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute, Budapest 1999.

[14] A. Krasnowolski, *Refleksje nad ustrojem samorządowym*, [w:] *Samorząd terytorialny po 17 latach. Doświadczenia i dylematy dalszego rozwoju*, materiały konferencyjne, Warszawa 2007, http://ww2.senat.pl/k6/agenda/seminar/070523b.pdf (9.08.2012), s. 3.

co Polska przeszły drogę decentralizacji władzy, np. Łotwa, Litwa, Estonia, Słowenia, Węgry, Słowacja czy Czechy, i nadal nowelizują i usprawniają funkcjonowanie samorządu lokalnego[15]. Chociaż w niektórych krajach samorządy dokonały decentralizacji władzy w polityce rozwoju, to zaangażowanie innych wciąż ma charakter działań uzupełniających w stosunku do rządu centralnego.

Rozpoczęcie reformy i jej kontynuacja uświadomiły, jak ważne dla rozwoju danej jednostki terytorialnej jest zaangażowanie władz lokalnych, pozostających w bezpośredniej relacji z podmiotami funkcjonującymi w jej granicach. Zaangażowanie lokalnych podmiotów daje gwarancję trafności wdrażanych działań, uwzględniających potrzeby podmiotów lokalnych na ile jest to możliwe. Współpraca podmiotów lokalnych czy inicjatyw w zakresie partnerstwa to działania, które pomnożą wysiłki na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego na poziomie krajowym.

Interesujące wnioski przedstawił M. Luger[16], który próbował uchwycić rolę władz samorządowych we współczesnym rozwoju gospodarczym na przykładzie działań władz lokalnych Północnej Karoliny w Stanach Zjednoczonych. Wyniki jego badań pozwoliły sformułować ogólne wnioski, z których może skorzystać szersze grono niż amerykańskie samorządy lokalne[17]:

– rozwój gospodarczy jest na tyle utożsamiany jako działalność rządu, że nie trzeba na ten temat dyskutować,
– wszystkie poziomy władzy publicznej są zaangażowane w rozwój gospodarczy, zmianie ulega jedynie podział odpowiedzialności i sposobów ich oddziaływania,
– w czasach gospodarki opartej na wiedzy tradycyjne sposoby oddziaływania (zaopatrzenie w wodę, kanalizację, drogi, zachęty podatkowe) mogą okazać się niewystarczające dla osiągania konkurencyjności przez regiony słabiej rozwinięte, dlatego też władze samorządowe powinny skupić uwagę na rozwoju infrastruktury wiedzy (instytuty badawcze, uniwersytety itp.), która pozwoli regionom przyciągnąć środki finansowe w sektorze badawczo-rozwojowym i sprawi, że staną się bardziej innowacyjne.

Na rozwój danej społeczności lokalnej wpływają samorząd terytorialny i prywatna przedsiębiorczość, natomiast władze centralne i publiczny sektor gospodarczy to czynniki neutralne bądź nawet oddziałujące negatywnie[18]. W niektórych jednak przypadkach ingerencja państwa w postaci impulsów wzbudzających bądź podtrzymujących oddolną dynamikę rozwoju jest konieczna. „Państwo ponadto musi korygować w skali całego kraju drastyczne nierówności rozwojowe w sytuacji narastającej konkurencji między społecznościami lokalnymi i regionalnymi […], która

[15] Zob. T.M. Horváth, *Decentralization: experiments and reforms*, Local Government And Public Service Reform Initiative Open Society Institute, Budapest 2000.

[16] M.I. Luger, wyd. cyt.

[17] Tamże, s. 15.

[18] G. Gorzelak, *Polska lokalna 2007*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2008, s. 12.

może przerodzić się w zjawiska patologiczne i niepożądane (z punktu widzenia tak społeczeństw lokalnych, jak i całego kraju) w walce o zasoby zewnętrzne"[19].

3. Zadania, działania i instrumenty władz lokalnych a ich wpływ na rozwój lokalny

Uwzględniając szczegółowe ustalenia Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym co do zakresu działania i zadań, można odnieść się do roli samorządu terytorialnego, jako iż odpowiada on za całokształt spraw związanych z bieżącymi i przyszłymi potrzebami społeczności lokalnej[20]. W lokalnym rozwoju społeczno-gospodarczym pełni on funkcje regulacyjną i stymulacyjną. Pierwsza ma na celu zapobiegać konfliktom, doprowadzać do kompromisów pomiędzy podmiotami lokalnymi i ograniczać bariery rozwoju. Druga ma stymulować procesy rozwojowe przy racjonalnym zagospodarowaniu przestrzeni, ochronie zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, ma budować współpracę pomiędzy lokalnymi aktorami oraz współpracę ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk[21]. Do najważniejszych działań władz lokalnych w procesie rozwoju można zaliczyć: „planowanie strategiczne i operacyjne rozwoju lokalnego, koordynowanie rozwoju lokalnego, tworzenie obszarów przemysłowych, wykorzystanie zasobów lokalnych, finansowanie i finansowe wspieranie rozwoju lokalnego, marketing, w tym promocja lokalna oraz zagospodarowanie przestrzenne związane z rozwojem lokalnym"[22].

Jak już wspomniano, na podstawie aktów prawnych można przypisać zadania poszczególnym jednostkom samorządowym, a także stwierdzić, że „istnieje wiele zadań na rzecz rozwoju jednostki terytorialnej, o charakterze bardziej generalnym niż przewidują akty prawne, a należą do nich[23]:

- podejmowanie w ramach ogólnej strategii rozwoju społeczno-gospodarczego inicjatyw i zadań rozwoju lokalnego,
- stymulowanie rozwoju lokalnego poprzez system różnego rodzaju ulg i udogodnień, podejmowanie działań promocyjnych,
- udostępnianie zasobów,
- stosowanie ulg, zachęt, udzielanie subsydiów itp.,

[19] D. Korenik, S. Korenik, *Stosunki samorządowo-bankowe a rozwój społeczno-ekonomiczny w przestrzeni*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2007, s. 37.

[20] A. Kożuch, wyd. cyt., s. 16.

[21] M. Ziółkowski, M. Goleń, *Zarządzania strategiczne rozwojem lokalnym*, [w:] *Zarządzanie gospodarką i finansami gminy*, red. H. Sochacka-Krysiak, Wydawnictwo SGH, Warszawa 2003, s. 50–51.

[22] A. Kożuch, wyd. cyt., s. 17.

[23] Tamże, s. 17–18.

– identyfikacja lokalnych potrzeb społecznych i lokalnych zasobów, które mogą określić kierunki i zakres działań na rzecz rozwoju lokalnego,
– przyciągnięcie inwestorów oraz pozyskanie środków służących rozwojowi lokalnemu: własne fundusze stymulacji i wspierania rozwoju lokalnego,
– pozyskiwanie środków zewnętrznych,
– tworzenie struktur organizacyjnych rozwoju lokalnego, które prowadzić będą kompleksową obsługę podmiotów, w tym inkubatorów przedsiębiorczości i tym podobnych placówek inicjujących rozwój,
– utworzenie lokalnego systemu kształcenia, doszkalania i zawodowego czy przekwalifikowania,
– rozwój kooperacji z udziałem miejscowych zakładów produkcyjnych i usługowych.

W celu realizacji rozwoju społeczno-gospodarczego lokalne władze mogą stosować dostępne instrumenty[24]. Instrumenty wspierania rozwoju lokalnej gospodarki można sklasyfikować na wiele różnych sposobów, np. dochodowe i wydatkowe. Do pierwszej grupy należą ulgi i zwolnienia z podatku oraz obniżanie stawek, do drugiej wydatki budżetowe, a do najbardziej efektywnych zaliczane są głównie wydatki inwestycyjne. Należy zaznaczyć, iż instrumenty wydatkowe „w odróżnieniu od instrumentów dochodowych, mających charakter bierny (samorząd przyzwala na pozostawienie większej puli środków w przedsiębiorstwie, które to powinno wykorzystać je na dalsze działania w celu zwiększania aktywności gospodarczej), instrumenty wydatkowe są postrzegane jako grupa działań czynnych (np. samorząd aktywnie uczestniczy w budowie infrastruktury technicznej wykorzystywanej w działalności przedsiębiorstw)"[25]. Zgodnie z inną klasyfikacją można wyróżnić następujące grupy instrumentów: tworzenie i rozwój infrastruktury technicznej, wsparcie instytucjonalno-organizacyjne, zachęty ekonomiczne dla przedsiębiorców[26].

Istotnym elementem podkreślającym udział władz samorządowych w rozwoju lokalnym w Polsce jest możliwość tworzenia korzystnych warunków organizacyjnych i infrastrukturalnych. „Zaplecze infrastrukturalne stanowi główne zadanie inwestycyjne w dziedzinie wspierania rozwoju aktywności gospodarczej na forum lokalnym. Tworzenie warunków sprzyjających lokalizacji firm na danym terytorium jest niezmiernie istotne z punktu widzenia nie tylko władz lokalnych, ale także lokalnej społeczności. Wynika to z faktu, iż to właśnie rynek lokalny stanowi dla małych

---

[24] Zob. A. Sztando, *Instrumenty lokalnej polityki gospodarczej*, [w:] *Ekonomika i zarządzanie miastem*, red. R. Brol, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2004, s. 127.

[25] M. Kogut-Jaworska, *Instrumenty interwencjonizmu lokalnego w stymulowaniu rozwoju gospodarczego*, rozprawa doktorska, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2008, s. 106.

[26] M. Kogut-Jaworska, *Stymulowanie rozwoju gospodarczego na obszarach lokalnych (na podstawie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w województwie zachodniopomorskim)*, [w:] *Gospodarka przestrzenna XI*, red. S. Korenik, Z. Przybyła, Biblioteka Regionalisty nr 8, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2008, s. 146.

czy średnich firm bazę dla zaopatrzenia w zasoby pracy, materiały, półprodukty, w zasoby finansowe, korzystanie z usług doradczych czy w zakresie promocji, co w konsekwencji przyczynia się do aktywizacji społeczno-gospodarczej tego terytorium"[27]. Z tego względu przygotowanie oferty inwestycyjnej przez władze lokalne, zarówno dla nowych, jak i dla już funkcjonujących inwestorów, wydaje się niezmiernie istotne, zwłaszcza jeśli uwzględni się korzyści związane z dynamizacją rozwoju społeczno-gospodarczego. W celu zmiany otoczenia przedsiębiorstw władze lokalne stosują tzw. instrumenty kształtujące korzyści zewnętrzne, w skład których wchodzą wszelkie walory użytkowe wpływające na decyzję podmiotów gospodarczych o lokalizacji, np. system lokalnej infrastruktury technicznej i biznesowej, zasoby siły roboczej, zasoby surowcowe, skala i struktura popytu, możliwości lokalizacyjne czy stan środowiska naturalnego[28]. Władze lokalne odgrywają więc ważną rolę w kształtowaniu warunków działania podmiotów gospodarczych, co można uznać za pośrednią drogę do realizacji celów polityki lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego. „Władze samorządowe, poprzez prowadzenie dalekosiężnej polityki społeczno-gospodarczej, wdrażanie nowych metod działania, wspieranie i inspirowanie podmiotów działających na poziomie lokalnym, wzmacniają inicjatywy poszczególnych grup społecznych"[29].

4. Zakończenie

Powyższe rozważania potwierdzają, że władze lokalne odgrywają istotną rolę w rozwoju lokalnym. Dużą wagę przywiązuje się do władz lokalnych ze względu na bezpośrednie kontakty z podmiotami gospodarczymi, ułatwiające dostrzeganie i identyfikację problemów oraz wskazanie rozwiązania, a także możliwość inspirowania działań. Niestety, obok pozytywnych przykładów działań na rzecz rozwoju lokalnego, rzeczywistość gospodarcza dostarcza także takich, które należałoby zmienić: kadencyjność, partyjność, niechęć personalna, mentalność społeczności lokalnych ukształtowana przez tradycję i historię, często przyczyniają się do spowolnienia działań na rzecz współpracy i rozwoju lokalnego.

„W nowszych podejściach mówi się o współrządzeniu 'governance' i o odpowiedzialności administracji za zaspokojenie potrzeb, a nie za bezpośrednie wykonywanie zadań, które mogą być powierzone jednostkom gospodarczym lub partnerom społecznym"[30]. Bez względu bowiem na przyjęty model, poprzez wspólne działanie

[27] T. Markowski, D. Stawasz (red.), *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001, s. 115.

[28] A. Sztando, wyd. cyt., s. 127.

[29] A. Kożuch, wyd. cyt., s. 17.

[30] K. Herbst, *Czy ekonomia społeczna wspomoże rozwój lokalny?*, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2006, http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/622447 (9.08.2012).

podmiotów rozwoju lokalnego i osiągnięcie konsensusu pomiędzy nimi możliwe jest ustalenie wspólnych kierunków działania, do których ma zmierzać rozwój określonej jednostki przestrzennej.

Literatura

Changing the world… locally – 25 success stories of development cooperation at local level, European Commission, Belgium 2008.

Chądzyński J., Nowakowska A., Przygocki Z., *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2007.

Gorzelak G., *Polska lokalna 2007*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2008.

Herbst K., *Czy ekonomia społeczna wspomoże rozwój lokalny?*, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2006, http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/622447 (9.08.2012).

Horváth T.M., *Decentralization: experiments and reforms*, Local Government And Public Service Reform Initiative Open Society Institute, Budapest 2000.

Kogut-Jaworska M., *Instrumenty interwencjonizmu lokalnego w stymulowaniu rozwoju gospodarczego*, rozprawa doktorska, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2008.

Kogut-Jaworska M., *Stymulowanie rozwoju gospodarczego na obszarach lokalnych (na podstawie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w województwie zachodniopomorskim)*, [w:] *Gospodarka przestrzenna XI*, red. S. Korenik, Z. Przybyła, Biblioteka Regionalisty nr 8, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2008.

Korenik S., *Rozwój regionu ekonomicznego na przykładzie Dolnego Śląska*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999.

Korenik D., Korenik S., *Stosunki samorządowo-bankowe a rozwój społeczno-ekonomiczny w przestrzeni*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2007.

Kożuch A., *Rola samorządu terytorialnego we wspieraniu rozwoju lokalnego*, [w:] *Instrumenty zarządzania rozwojem w przedsiębiorczych gminach*, red. A. Kożuch, A. Noworól, Instytut Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011, http://149.156.173.214/pliki/e-monografie/monografia-5.pdf (9.08.2012).

Krasnowolski A., *Refleksje nad ustrojem samorządowym*, [w:] *Samorząd terytorialny po 17 latach. Doświadczenia i dylematy dalszego rozwoju*, materiały konferencyjne, Warszawa 2007, http://ww2.senat.pl/k6/agenda/seminar/070523b.pdf (9.08.2012).

Local authorities: actors for development – communication from the commission to the council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee and Committee of the Regions, UC, October 2008.

Local authority competences in Europe, Study of the European Committee on Local and Regional Democracy, collaborate with G. Marcou, Situation in 2007, http://www.arhiv.svlr.gov.si/fileadmin/svlsrp.gov.si/pageuploads/lok-sam05/pokrajine/pokr-man-2008/Local-authority-competences--Europe.pdf (8.07.2012).

Luger M.I., The *Role of Local Government in Contemporary Economic Development*, Lincoln Institute of Land Policy, Massachusetts 2007.

Markowski T., Stawasz D. (red.), *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001.

Mempel-Śnieżyk A., *Problematyka rozwoju lokalnego kwestie interpretacyjne*, [w:] *Kształtowanie się nowej przestrzeni w gospodarce globalnej*, red. S. Korenik, M. Łyszczak, Prace Naukowe UE we Wrocławiu nr 195, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011.

Mempel-Śnieżyk A., *Terytorialne systemy produkcji jako podstawa rozwoju lokalnego na przykładzie Dolnego Śląska*, rozprawa doktorska, Wrocław 2009.
Parysek J.J., *Podstawy gospodarki lokalnej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań 2001.
Popularna encyklopedia powszechna, Oficyna Wydawnicza Fogra, Kraków 1996.
Regulski J., *Building Democracy in Poland: The State Reform of 1998*, Discussion Papers no. 9, Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute, Budapest 1999.
Sztando A., *Instrumenty lokalnej polityki gospodarczej*, [w:] *Ekonomika i zarządzanie miastem*, red. R. Brol, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2004.
Szymla Z., *Podstawy badań rozwoju regionalnego*, Zeszyty Naukowe Folia Oeconomica Bochniensia nr 3, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Bochni, Bochnia 2005.
Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, DzU 1990, nr 16, poz. 95.
Ziółkowski M., Goleń M., *Zarządzania strategiczne rozwojem lokalnym*, [w:] *Zarządzanie gospodarką i finansami gminy*, red. H. Sochacka-Krysiak, Wydawnictwo SGH, Warszawa 2003.

LOCAL AUTHORITIES IN LOCAL DEVELOPMENT

Summary: Local authorities play an important role in socio-economic development because of their proximity to local society and the knowledge about their needs. In order to realize tasks and serve local entities institutional solutions still need to be sought. It can help effectively use opportunities and capabilities of development. Local authorities are significant due to their indirect contact with local entities. This allows them to notice and identify arising problems. They can also prepare solutions or inspire to undertake activity to solve some problems. The main aim of the paper is to show the importance of local authorities in socio-economic development at the local level.

Keywords: local government, socio-economic development, local development.